

Како писати некњижевне текстове

Џо Елен Мур

Приповедачки

Излагачки

Аргументативни

Истраживачки

Визуелни

Едиција

Језик и књижевност

Како писати некњижевне текстове

прво издање

Аутор

Џо Елен Мур

Наслов оригинала

Jo Ellen Moore: *How to Teach Nonfiction Writing*

copyright © Evan-Moor Corporation

This edition is published by arrangement with
Evan-Moor Corporation, USA

За издање на српском језику

copyright © Kreativni centar 2010

Илустрације

Мања Радић-Митровић

Са енглеског превела

Весна Мостарица

Уредник

Анђелка Ружић

Лектор

Мирјана Делић

Припрема за штампу

Марко Хубер

Издавач

Креативни центар, Београд

Градиштанска 8

тел.: 011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659

e-mail: info@kreativnicentar.rs

www.kreativnicentar.rs

За издавача

мр Љиљана Маринковић, директор

Штампа

Бранмил

Тираж

2.000

ISBN 978-86-7781-752-7

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

371.322:808.1(035)

МУР, ЏО ЕЛЕН

Како писати некњижевне текстове :
приручник за наставнике и ученике / написала
Џо Елен Мур ; илустровала Мања Радић
Митровић ; [са енглеског превела Весна
Мостарица]. - 1. изд. - Београд : Креативни
центар, 2010 (Београд : Бранмил). - 99 стр.
: илустр. ; 30 см. - (Едиција Језик и
књижевност / [Креативни центар])

Превод дела : How to Teach Nonfiction Writing
/ Jo Ellen Moore. Тираж 2.000. - О ауторки
: стр. 99.

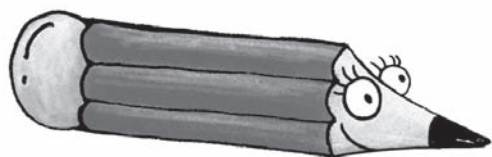
ISBN 978-86-7781-752-7

а) Писмени састави - Техника израде -
Приручници

COBISS.SR-ID 173284876

Како писати некњижевне текстове

Приручник за наставнике и ученике

написала

Џо Елен Мур

илустровала

Мања Радић-Митровић

Креативни центар

Садржај

I део

Увод 4

II део

Приповедачки текст 13

III део

Излагачки текст 25

IV део

Аргументативни текст 41

V део

Истраживачки текст 56

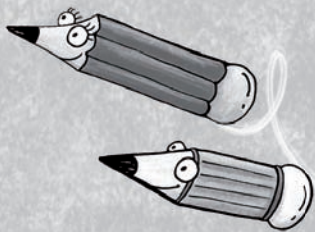
VI део

Визуелни текст 70

VII део

Додатни примери писања некњижевних текстова 85

Увод

Вештину писања развијате кад год пишете о животним искуствима – кад пишете о нечему истинитом и тачном. Вештину писања развијате – кад год...

- пишете писмо пријатељу
- хватате белешке током научног експеримента
- објашњавате пријатељу како да дође до ваше куће
- пишете позивницу за журку
- записујете рецепт за неко јело
- пишете жалбу некој фирми
- пишете извештај.

Обратите пажњу на сврху писања некњижевних текстова и потребу за њима. На страни 5 дато је неколико идеја.

Драги Саво,
Како си? Недостајеш ми у школи.
На часу српског читали смо о Краљевићу Марку.
Моја породица набавила је новог пса. Зове се Блеки и воли да једе кости.

Како да дођеш до Мајине куће:
Иди главном улицом право.
Скрени лево у Балканску улицу.
После треће раскрснице скрени десно. Мајина кућа је одмах друга од угла.

Шејк од банане

- 1 банана
 - 1 шоља млека
 - 1 кашичица шећера
 - мало цимета
1. Банану ољушти и стави у блендер или изгњечи виљушком.
 2. У шољу млека сипај добијену смесу, додај кашичицу шећера, мало цимета и све то промешај.
- Пријатно!

Писање некњижевних текстова у оквиру наставног програма

Матерњи језик

- водите дневник о прочитаној обавезној и слободно одабраној лектури
- водите дневник читања различитих врста текстова: из друштвених наука, природних наука итд.
- пишите о неком свом доживљају, догађају којем сте присуствовали или драгој особи – изразите осећања и поделите своја искуства

Друштвене науке

- пишите извештаје различите дужине; укључите у њих графичке елементе текста
- пишите кратке биографије историјских личности, као и оних тренутно популарних
- пишите саставе о догађајима и местима из давних времена и данашњице
- пишите званичним органима у вези с бригом о заједници или крају у којем живите

Природне науке

- бележите запажања у вези с научним експериментима
- бележите запажања током узгоја неке биљке или животиње
- бележите запажања током теренског рада
- пишите о неком научном појму, значајном научном открићу или научнику

Математика

- запишите редом све кораке у решавању неког проблема
- напишите укратко објашњење неког математичког симбола
- наведите десет ситуација из свакодневног живота у којима примењујете математику

Физичко васпитање

- објасните правила и стратегију неке игре
- опишите како се осећате док играте неку игру, а како кад победите или изгубите
- напишите извештај о свом омиљеном спортисти или нацртајте стрип

Ликовна уметност и музика

- напишите кратку биографију неког чувеног уметника
- објасните на који се начин користи одређени медиј или техника
- опишите омиљени облик уметничког изражавања и објасните зашто га волите

Здравствено васпитање

- напишите рецепт за припрему неког здравог јела
- напишите листу свих намирница које потрошите током једног дана, објасните место сваке од њих у пирамиди исхране
- објасните зашто су сан, здрава храна или вежбање значајни за одржавање доброг здравља

Процес писања

Припрема за писање – Припрема за писање обухвата све оно што писац чини пре него што почне да пише. То је време када се мотивише за писање, прави избор речи, мисли и података које ће употребити током писања. Тај корак повезан је са искуством писаца.

Током припреме за писање важно је да се:

- одреди врсту неknjiževnog teksta koji će se pisati
- pažljivo razmotri više mogućih tema
- prouči kojoj je publici tekst namenjen
- odredi glavna tema teksta
- sredje ideje i prikupi potrebne informacije.

Састављање концепта – Скица представља први израз пищевих идеја у писаном облику. На основу идеја и информација писац пише скицу, а затим саставља концепт.

- Почетак – privlači pažnju čitaoca i uvodi temu.
- Sredina – navodi činjenice i primere da bi potkrepiio ili objasnio temu.
- Zaključak – sažima osnovne ideje i podseća čitaoca na to zašto je tema važna i zašto je treba zapamtiti.

Коментари – Писац поново чита концепт текста да би се уверио да ли је смислен. Може да га прочита и некој другој особи да би чуо њене коментаре. (На страни 7 дато је нешто више о коментарисању написаног.)

страна 7

Преправљање текста – Писац дотерује концепт да би што јасније изразио своје идеје. У овој фази трага за изразима и речима којима би идеје могао да искаже на прецизнији и занимљивији начин. (На страни 8 дат је контролни образац за преправљање и сређивање текста.)

Језичке преправке – У овој фази писац проверава примену правописних и граматичких правила. (На страни 8 дат је образац за контролу примене правила.)

Поновно писање – Писац поново приступа тексту да би унео све промене настале преправљањем.

Објављивање – Писац приказује завршну верзију текста.

Он га је, на неки начин, већ показао другима. Показивање текста другима важан је мотивациони фактор за ученике, а такође је веома битно и током самог процеса писања.

[illegible]

страна 8

Прогнозиральное тестовое

Комбинированное обучение

Имя и фамилия _____

Расскажите о свойственном тестированию курсе прогнозирования (по тесту). Обсудите с коллегой задачу из материала.

Прогнозиральные тестовые

- ☐ Да или нет? Какая тема связана?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие из них являются в первую очередь?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?

Задачи из материала

- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?
- ☐ Да или нет? Какие материалы использовались? Какие материалы?

Нешто више о коментарисању написаног

Припремите ученике

Детаљно објасните ученицима на који се начин коментарише текст пре него што започну рад у паровима или малим групама. Ако је потребно, више часова посветите коментарисању ученичких текстова. Прецизирајте који аспект текста коментаришете (структура реченице, употреба придева, јасноћа идеја итд.) тако да ученици буду свесни циља одређених коментара.

Важне напомене

- Коментарима треба да буде исказано поштовање према ономе што је написано и прочитано.
- Коментари треба да буду упућени аутору.
- Сврха коментара јесте да помогну ауторима текста да боље пишу.

Бане, требало би да додаш још неке појашњења којим би показао зашто мислиш да је то тачно.

(Није добро: Ја то не разумем.)

- Коментари треба да буду што прецизнији.

Сања, дошао ми се начин на који си објаснила постојање извођења ире.

(Није добро: Дошао ми се твој извештај.)

- При коментарисању треба водити рачуна о осећањима аутора.

Томо, не разумем зашто је важно да се лименке рециклирају. Можеш ли то детаљније да објасниш читаоцу?

(Није добро: То нема никаквог смисла.)

Групно коментарисање текстова

- Цело одељење

Један ученик чита свој текст пред целим одељењем. Остали ученици пажљиво слушају, хвале одређене делове текста и постављају питања којима траже нека објашњења или додатне информације. Можда би било корисно да се број похвала и питања ограничи.

- Мале групе

Важе иста правила као за читање пред целим одељењем.

- Парови

Два ученика пишу истовремено. Затим размене текстове, наизменично читају један другоме оно што су написали и хвале или разматрају одређене делове. Једноставније је ако онај који треба да коментарише испуни образац за коментаре након што прочита или саслуша текст.

Искористите образац за коментаре са стране 9 или сами направите образац у којем ћете истаћи оно што је специфично за рад вашег одељења.

Преpravљање текста

Контролни образац

Име и презиме _____

Размисли о следећим питањима кад преpravљаш свој текст. Штриклирај ставку коју си проверио.

Преpravљање текста:

- ☐ Да ли је моја тема јасна?
- ☐ Да ли су јасно наведене основне идеје и детаљи у прилог теми?
- ☐ Да ли треба још нешто да додам?
- ☐ Да ли треба да скратим неки део текста?
- ☐ Да ли треба да изменим неке изразе да би текст био занимљивији и разумљивији?
- ☐ Да ли треба да изменим редослед којим сам написао текст?
- ☐ Да ли ће почетак заинтересовати читаоца?

Језичке исправке:

- ☐ Да ли сам правилно користио знаке интерпункције?
- ☐ Да ли сам поштовао правописна правила?
- ☐ Да ли је мој текст граматички исправан?

Образац за коментаре

Име и презиме _____

Наслов текста _____

Датум _____ Име слушаоца/читаоца _____

Оно што је у тексту добро: _____

Оно што треба изменити: _____

Датум _____ Име слушаоца/читаоца _____

Оно што је у тексту добро: _____

Оно што треба изменити: _____

Из едиције **Језик и књижевност** препоручујемо:

Симеон Маринковић

Методика креативне наставе српског језика и књижевности

Џо Елен Мур

Како написати причу

Овај приручник помоћи ће вашим ученицима да развију вештину писања некњижевних текстова. Дата упутства и странице које се могу умножавати прилагођени су способностима ученика.

Ученици ће вежбати писање следећих врста некњижевних текстова:

- **приповедачки текст**
писање о неком догађају, доживљају или особи, писмо пријатељу
- **излагачки текст**
кратка информација, објашњење, поређење, новински чланак, упутство за игру, рецепт за јело, упутство за употребу апарата
- **аргументативни текст**
кратко излагање става, приказ књиге, пословно писмо, уводник
- **истраживачки текст (описни)**
о некој особи, о некој животињи, о неком месту
- **визуелни текст**
дијаграми, мапе, графикони, табеле, фотографије и илустрације с легендама
- **други облици некњижевних текстова**
спискови, образци за пријаву, упитници, обавештења, огласи.

